

Col·lecció Prisma - 25

LA GRAN MENTIDA

Motius i sortides a la desfeta política,
social i econòmica

LLUÍS BADIA

Cossetània
EDICIONS

Primera edició: gener del 2010

© Lluís Badia
© Cossetània Edicions

Edita: Cossetània Edicions
C/ de la Violeta, 6 • 43800 Valls
Tel. 977 60 25 91
Fax 977 61 43 57
cossetania@cossetania.com
www.cossetania.com

Disseny i composició: Imatge-9, SL

Impressió: Romanyà-Valls, SA

ISBN: 978-84-9791-585-4

Dipòsit legal: B-378-2010

PRÒLEG

Fa dos anys que ens toca patir i conviure amb una crisi econòmica molt intensa. De ben segur que no descobreixo res de nou amb aquesta afirmació. Molta gent, massa, ho està patint en primera persona, i per a molts catalans i catalanes, especialment els més joves, aquesta crisi és una novetat. Feia molts anys que ens havíem acostumat a viure en un llarg període de creixement, progrés i expansió econòmica. Potser havíem tingut algun ensurt, però, en termes generals, d'aquests ensurts ens en sortíem de pressa i reforçats.

Ara és diferent. La crisi és global, però les conseqüències són sobretot locals, i la crisi és financera i econòmica, però els danys són personals, familiars i socials. No es tracta, doncs, d'un petit sotrac, és una gran frenada que exigeix de nosaltres, de la nostra societat, un esforç per tornar al més aviat possible al camí de la recuperació i el creixement. D'això, n'hem de ser conscients. Per sortir de la crisi caldrà que tots hi ajudem.

Superar aquesta crisi exigeix també disposar de governants i no simplement gestors. No es tracta només d'anar administrant el dia a dia, cal lideratge. És a dir, visió a llarg termini, coratge, iniciatives, voluntat d'assumir riscos, ser capaç de rectificar quan calgui. Actituds que, avui per avui, costa trobar als governs català i espanyol.

Un gran economista, en Joseph Shumpeter, va definir les crisis com "ventades de destrucció creativa". En altres paraules, tot i que era conscient que les crisis feien molt mal, ell considerava que també oferien oportunitats. Tota crisi és un moment de canvi, també.

Així doncs, cal ser conscients que estem davant d'una crisi important i complexa, però també que Catalunya té actius suficients per reaccionar i sortir-ne reforçada, per bé que algunes solucions a l'actual

crisi no puguin ser ni fàcils, ni ràpides. Ara bé, aquest canvi ha de venir en primer lloc per un canvi de certes actituds i de certes pautes de comportament i per la recuperació d'uns valors que fins no fa gaires mesos havien estat oblidats, com l'esforç, la feina ben feta, l'estalvi, la responsabilitat, la solvència, la seriositat... Per contra, cal deixar de perseguir l'èxit o el benefici ràpids. Aquesta no és una novetat, de fet, els valors que cal recuperar no són sinó alguns dels valors que han identificat històricament la manera de ser dels catalans.

Recuperem tots aquests valors, i com més aviat millor. Aquesta és la crida que faig a tots els ciutadans i ciutadanes del nostre país, perquè és la suma de les decisions individuals la que acaba conformant el tot. Sóc conscient que en un món global tot país, gran o petit, està sotmès a condicionants externs, alguns d'ells molt poderosos. No és menys cert, però, que cadascú de nosaltres és també responsable del que passa ara i del que passarà en el futur. No dic que tothom sigui igualment responsable, però sí que tothom, sense excepció, s'ha de sentir protagonista del destí de la societat a la qual pertany. Sovint ens pot semblar que l'actuació individual és insignificant per al conjunt, que poc del que fem pot resultar decisiu. Res més lluny de la realitat: tot el que fem, encara que no ens ho sembli, és important. Això ens atorga una responsabilitat gran a cadascú de nosaltres, no som espectadors, sinó actors del nostre propi destí. Si els catalans sumem, per sobre de colors, partits, ideologies o línies divisòries, podem. Si Catalunya suma, pot. Sempre hi ha hagut catalans disposats a sumar, a aixecar Catalunya. La nostra història com a nació ens ho demostra. Si Catalunya suma, pot. Cal que en el futur continuem igual de compromesos amb el país, encara que les circumstàncies siguin difícils i l'ambient no sigui el més propici.

Al llarg de les properes pàgines i amb un llenguatge amè i entenedor, en Lluís Badia passa revista al procés que ens ha portat fins a la situació actual. Hi havia des de feia temps senyals clars que ens anunciaven la proximitat de la crisi. També ens explica com alguns els van obviar o els van amagar, circumstància que ens ha perjudicat. Però la part més important d'aquests escrits no és altra que les solucions. Llegint l'obra d'en Lluís Badia ens adonem que, de marge per actuar, n'hi ha, i que si aquest marge s'utilitza podem contribuir a la recuperació. Així ho han fet països com França, Alemanya, Portugal i els mateixos Estats Units, per esmentar-ne només uns pocs. El que

ara és urgent, doncs, és que el marge que hi ha s'aprofiti plenament a Catalunya i a l'Estat amb uns governants que estiguin a l'alçada del que necessita la societat. Aquesta és la principal urgència que tenim. Calen idees clares i voluntat per tirar-les endavant i explicar-les a la ciutadania.

En Lluís Badia acaba els seus escrits amb l'esperança que ens en sortirem. Ho subscric totalment. Com deien els nostres avantpassats, encara que plogui i faci una tempesta, després sempre escampa i surt el sol. Quina veritat! Per això, amb l'esforç i la responsabilitat de tots, aviat podrem veure com comença a lluir altra vegada el sol.

ARTUR MAS

INTRODUCCIÓ

Moltes són les raons, els arguments, les justificacions que ens han portat al moment crític en què ens trobem, des d'una visió econòmica però també social, i molt especialment de valors, que la nostra dinàmica de funcionament comporta en si mateixa.

És una qüestió assumida que el daltabaix en què estem instal·lats té els seus responsables, que poden ser molt variats, però, malauradament, la situació, vista globalment, el que deixa clar és que la importància dels autèntics culpables queda molt atomitzada per una manera de fer en què cada part ha deixat de fer el que tocava en cada moment.

Malgrat tot, la realitat posa de manifest que hem de sortir del mal moment com més aviat millor, i això, que és assumit majoritàriament, requerirà, d'una banda, analitzar les raons objectives fonamentals que ens han fet arribar fins aquí, i, de l'altra, valorar les diferents sortides proposades.

En les pàgines següents es fa una descripció dels conceptes que considero fonamentals per conèixer la situació actual, i a més s'intenten delimitar les alternatives que es poden portar a terme.

Independentment de tot això, el títol del treball, *La gran mentida*, vol enquadrar en aquest punt una de les "veritats a mitges" que han donat suport a un model que ha estat a punt de portar-nos a una fallida econòmica sense precedents, en basar la seva viabilitat en una valoració sense límits dels béns immobiliaris, independentment de les seves característiques singulars. Qüestió, a més, que s'ha transmès a totes les persones sense distinció de classes, el que ha fet que el desànim o la frustració siguin generals, amb tot el que això suposa en un sistema posat en dubte per una dinàmica descontrolada i fora de lògica oficial que s'havia plantejat com una veritat inapel·lable.

TÍTOL I. DE CONSTIPATS A L'UVI

Certament, les perspectives de futur plantejades fa només dos anys en cap cas podien fer pensar, ni sospitar, la situació en què es troba avui la nostra economia, i consegüentment la viabilitat econòmica de les famílies i les empreses, sense oblidar la posada en dubte de les mateixes administracions, que també veuen sacsejada la seva credibilitat, fora de tota discussió només fa uns mesos.

La metàfora d'haver passat d'un petit constipat conjuntural a estar internats a les unitats de vigilància intensiva econòmiques suposa un nou estat lluny del panorama d'èxit sense límits que el mateix model ens havia ofert per al futur. Per tant, seria bo prendre consciència que, darrere d'aquest incompliment d'expectatives, s'hi afegeix tot un seguit de situacions esperades i consolidades que, malauradament, seran molt difícils de complir.

La situació crítica que ens envolta, i que no se soluciona amb la dinàmica mediàtica de maquillar la realitat en interès del poder polític de torn, comporta la necessitat de conscienciar-nos sobre el tema, però no com una conceptuació particular de les administracions, sinó com un treball que cal que desenvolupin tots els agents econòmics, des de la mateixa família fins a les grans empreses, passant per les administracions, a l'hora de fixar unes bases de supervivència per fer front als nous reptes, que demanen posicionaments urgents que passen per una estructuració adequada de la nostra capacitat de despesa en el nou marc econòmic.

FRENADA DEL CREIXEMENT ECONÒMIC

L'efecte imparabile dels anuncis permanents del creixement del consum, dels beneficis empresarials, de les vendes de béns de tot tipus, de l'aplicació de la tasca social de les administracions mitjançant l'increment de la despesa, i, fins i tot, de la bona salut de les finances familiars, empresarials i institucionals sembla que ha passat a millor vida en pocs mesos. Ara el concepte vàlid és el de la frenada del model expansiu que ens ha acompanyat fins a pràcticament finals del 2008.

Malauradament, les anàlisis de la possibilitat que arribés una situació negativa com l'exposada s'anaven introduint en els mercats des de feia almenys dos anys, si bé les bones notícies tapaven aquestes preses de posició, que també es publicitaven, sense cap èxit, vist l'esvoranc en què estem immersos per no haver fet les previsions que calia.

Avui, quan el fet és evident, sembla que es qüestionen molts dels moviments d'adequació que es podien haver implementat, però l'evidència pràctica posa de manifest que això no es va fer quan tocava i ara és molt complicada la seva posada en marxa, perquè hi ha traves de tot tipus.

Aprofundint en aquest fre, el més complicat són les seves conseqüències directes, que van des de la reducció de la liquiditat, és a dir, de la capacitat dinerària de persones, famílies, empreses i institucions, fins a la consegüent desacceleració del mateix creixement econòmic, fixat en el seu model productiu.

CONGELACIÓ DEL CONSUM I LA INVERSIÓ

Conseqüència directa de la frenada en el creixement és també la baixada en el consum i en la capacitat d'inversió, és a dir, un refredament dels moviments propis fonamentals de qualsevol economia en expansió i sense problemes.

Què suposa la frenada del consum? D'una banda, suposa la baixada de la liquiditat dels mateixos consumidors, però també hi ha un vessant psicològic que pot portar a una situació plena de desconfiances a mitjà i llarg termini.

Molts poden ser els indicadors que ens porten a la conclusió que la despesa es frena o es prioritza, però el que és evident és que les economies prenen ràpidament nota de la situació i actuen d'una manera que, de ben segur, no té res a veure amb el que ha estat la dinàmica fins fa uns anys, en què el concepte de consum expansiu era una qüestió evident. La lectura que es fa des de tots els sectors, que estem davant d'un escenari diferent, suposa la presa de decisions a la defensiva que comporten el fre i la selecció a l'hora de triar l'aplicació dels recursos de cadascú.

En aquest apartat del consum, una variable que cal tenir en compte és la inflació, que també ha de tenir el seu paper, però, en la meua opinió, el problema no serà aquest de manera definitiva, sinó l'autoconvenciment que les perspectives millorin o no. Tampoc es pot oblidar aquí la variant macroeconòmica, que condicionarà la predisposició personal de cadascú.

CRÈDIT, NI CAR NI BARAT

A ningú li passa per alt que, pel que fa al crèdit, hem passat d'una situació d'inexistència de traves a la fixació de barreres de difícil superació en pocs mesos. Així, aquell concepte de crèdit sense límits n'ha portat un altre de crèdit superlimitat, malauradament, per a la gran majoria d'actors socials. El cert és que avui s'ha convertit en un producte pràcticament inexistent per a la gran majoria de la nostra societat, que veu l'accés al crèdit com una qüestió impossible, per molt que es facin campanyes propagandistes de suport a la petita empresa i els autònoms.

El crèdit, entès com una fórmula d'obtenció de recursos per endegar iniciatives d'empresa o d'inversió, ha estat una eina vital al llarg dels exercicis de bonança que ha viscut l'economia global. La seva disponibilitat sense límits ha permès creixements insospitats i l'accés a una demanda incontrolada de béns i serveis, que en la majoria d'ocasions retroalimentava una economia que no veia el límit de la seva pròpia capacitat expansiva.

Malauradament, quan les coses s'han complicat, el tema s'ha acabat en sec, i, avui, accedir a un crèdit comporta un ampli camí d'entrebancs de tot tipus que en fan un article de consum prohibitiu.

D'altra banda, a l'hora de parlar d'aquest bé en si mateix, són moltes les variables que el condicionen, des de les purament conjunturals, com pot ser el seu cost, fins a les que condicionen la disponibilitat de la capacitat de retorn dels seus demandants, qüestió aquesta encara més definitiva que la mateixa pujada dels tipus d'interès, congelats a la baixa des de ja fa uns mesos.

PUJADA DE L'ATUR

El drama que suposa l'increment de l'atur és una de les conseqüències més emblemàtiques de la situació en què ens trobem. Si, a més, tenim en compte una sèrie de variables, el problema té a casa nostra una dimensió especial, incomparable amb qualsevol economia del nostre entorn europeu.

Des d'aquesta visió singular, l'atur aquí presenta percentatges més elevats, la repercussió del cost salarial per a l'empresa és també més alta que la mitjana, i, finalment, altres conceptes, com la competitivitat, sembla que tenen poc a veure amb els que tenen altres empreses amb les quals es veuen obligades a competir en molts sectors.

Sembla evident que, en aquest apartat, és necessari un estudi en profunditat sobre tots els condicionants que influeixen en la seva estructuració, des dels purament conjunturals fins a aquells que s'immergeixen en la mateixa globalització i que comporten variables com les deslocalitzacions empresarials en totes les seves modalitats.

És indiscutible que aquest tema és l'estrella a l'hora de buscar solucions i alternatives, però, malauradament, les iniciatives empresarials no veuen els resultats per enlloc. Esperem, per tant, que el seu disseny no sigui fruit de la improvisació o de la mateixa pressió social i sí de les anàlisis fetes sobre una nova realitat, que és a la qual ara toca fer front.